

Asia: VN/8392/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

2 a § Maksun periminen / Uttag av avgif

Kirjeitse tulevaan laskuun olisi liitettävä oikaisuvaatimusohjeistus. Laskun koskiessa useita palveluita, olisi ne eriteltävä. Laskuun on liitettävä tieto mahdollisuudesta alentaa maksua tai jättää se perimättä asiakkaan tai kunnan aloitteesta. Käytäntö parantisi heikossa asemassa olevien terveydellistä tasa-arvoa, vähentäisi taloudellista huolta ja antaisi myös mahdollisuuden hoitaa ennestään huonoa taloudellista tilannetta.

Laskujen periminen ulosoton tai perintätoimistojen kautta on vältettävä, koska niistä aiheutuvat kustannukset lisäävät perittävää summaa jatkuvasti. Velka lisääntyy ja sen maksaminen muuttuu entistä vaikeammaksi.

2 b § Päätös maksukyvyn mukaan määräytyvästä maksusta / Beslut om avgift som bestäms enligt betalningsförmågan

Maksujen suuruus ei saa estää terveys- ja sosiaalipalvelujen käyttämistä, vaan niihin tulee olla tasapuolinen oikeus kaikilla taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu / Avgift för oanvänd service

Asiakkaalle tulisi lähettää kutsu riittävän ajoissa palveluntuottajan varaamalle käynnille. Asiakasta tulisi myös muistuttaa sekä palveluntuottajien varaamista että asiakkaan itse varaamista ajoista.

5 § Maksuttomat terveyspalvelut / Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Nyt suunniteltujen perusterveydenhuollon hoitajakäyntien lisäksi myös lääkäripalvelut on ehdottomasti säädettävä maksuttomiksi ja maksukatot on yhdistettävä palveluissa, lääkkeissä ja matkoissa.

Asiakas- ja palvelumaksut tai lääkehoidon kustannukset eivät saa muodostua esteeksi palveluiden ja hoidon saamiselle ja toteutumiselle. Avoterveydenhuollon käyntimaksujen tulee olla maksuttomia. Asiakasmaksujen tulee olla yhdenmukaiset valtakunnallisesti ja niiden kohtuullistaminen tai perimättä jättämisen käytänteet ja soveltamisohjeet tulee laatia valtakunnallisiksi ja sitoviksi.

Eläköityneellä väestöryhmällä on keskimääräistä suurempi köyhyysriski. Eläkepoliittiset keinot yksinään on todettu riittämättömiksi köyhyyden torjunnassa. Lisäksi tarvitaan kohdennettuja keinoja, joista asiakasmaksujen kohtuullistaminen on keskeinen.

6 a § Maksukatto / Avgiftstak

Maksukatot on yhdistettävä palveluissa, lääkkeissä ja matkoissa. Yhteisen vuotuisen maksukaton taso tulee sitoa takuueläkkeen tasoon, joka vuonna 2020 on 835 euroa. Erilliset maksukatot tulee kuitenkin säilyttää ja niitä seurata jatkossakin. Kunkin erillisen maksukaton täytyessä asiakas ei maksaisi kyseistä palvelu-, matka- tai lääkekohtaista maksua. Kun palveluista, matkoista ja lääkkeistä perityt maksut ylittävät maksukaton (835 €), ne olisivat tämän jälkeen ilmaisia.

Maksukattojärjestelmää tulee kehittää niin, että edunsaaja saisi hänelle kuuluvan etuuden automaattisesti. Asiakkaan maksukertymää tulee tarkastella kalenterivuoden sijaan 12 kuukauden jaksolla. Lisäksi kuntien ja kuntayhtymien on seurattava maksukertymää ja ilmoitettava asiakkaalle maksukaton täyttymisestä. Nykyään seurantavastuu on asiakkaalla.

Maksukattoa ei kerryttäisi hammasteknisen laboratorion kulut eikä erikoismateriaaleista aiheutuvat kulut. Huomion arvoista on, että hammasteknisten kulujen kuuluminen maksukattoon tasaisi suun terveyteen liittyvää eriarvoisuutta, sillä iäkkäillä ja alemmissa sosioekonomisissa ryhmissä suun terveys on heikompi ja hoidon tarve suurempi.

7 b § Palvelun pitkäaikaisuus / Servicens långvariga karaktär

Säännös yhdenmukaistaa kotona annettavan palvelun jatkuvuuden ja säännöllisyyden määrittelyn, joka tällä hetkellä vaihtelee.

Kahden kuukauden määräaika kotipalvelun ja kotisairaanhoidon jatkuvuuden arvioinnissa on kannatettava, koska se helpottaa pienituloiste, usein ikääntyneiden, asiakkaiden taloudellista räsitusta.

7 c § Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu / Avgift för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Ehdotuksessa pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido sisältää myös käyttövaran asiakkaalle, joka on parannus pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa oleville. Ehdotettu käyttövara on liian alhainen ja ehdotamme, että käyttövaraksi maksujen jälkeen tulisi säätää vähintään 240 euroa/kk sekä pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa.

10 b § Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och för långvarig sluten vård

Tulee ottaa huomioon pääomatulot. Omaishoidon tukea ei saa ottaa huomioon.

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa / Avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg, långvarig familjevård och långvarig sluten vård

Ulosottomaksut tulisi huomioida vähennyksenä.

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa / Särskilda avdrag från inkomsterna för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig familjevård

Vähennyksenä on otettava huomioon ulosottomaksut sekä myös esim. kohtuulliset asumismenot, lääkkeet, hoitotuotteet tuloista tehtävinä vähennyksinä.

10 e § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu / Avgift för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

Ikääntyneiden monimuotoisiin asumisen tarpeisiin on vastattava ikääntyneen yksilöllisistä tarpeista käsin. Monimuotoiset palvelut on turvattava ikääntyneen toimintakyvyn säilyttämiseksi ja kotona asumisen varmistamiseksi asiakkaalle, mahdollisimman edulliseen hintaan. On huolehdittava myös siitä, että ikääntyneiden ja vammaisten kotona annettavat palvelut ovat heidän saavutettavissa, turvallisia ja mahdollisia varallisuudesta riippumatta.

10 f § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot / Inkomster som utgör grund för avgiften för fortlöpande och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

Kotiin annettavista palveluista perittävien asiakasmaksujen tulorajaa tulee korottaa Euroopan unionin määrittelemälle köyhyysrajalle. Tulorajaan ei saa ottaa huomioon omaishoidon tukea.

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa / Avdrag från inkomsterna för fortgående och regelbunden service i hemmet samt för långvarig boendeservice

Vähennyksenä on otettava huomioon ulosottomaksut.

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut / Stödtjänster och tjänster i samband med boendeservice

On tärkeää selkeästi todeta se, ettei saa muuttaa esim. iäkkään monivammaisen ja mahdollisesti vanhusten asumisyksikössä asuvan henkilön henkilökohtaista apua tai muuta hänelle vamman perusteella myönnettyä palvelua maksulliseksi.

Tukipalvelumaksut ei tulisi säätää maksua vaan niistä voisi periä kohtuullisen maksun. On syytä estää tilanne, jossa osa pienituloisista vanhuksista elää palvelutaloissa ilman palveluja, koska heillä ei ole rahaa ostaa niitä.

10 i § Laskennallinen metsätulo / Kalkylerad inkomst av skog

--

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen / Bestämmande och justering av avgift

Esityksen mukaan.

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun / Hur avbrott i servicen påverkar klientavgiften

Ei huomautettavaa.

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen / Nedsättning och eftergift av avgift

Asiaksmaksujen perintätoimia ei tule aloittaa ennen maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevaa kirjallista päätöstä. Ohjeistus maksun alentamiseen ja perimättä jättämiseen tulisi aina informoida asiakkaalle myös kirjallisesti ja ohje tulisi laittaa jokaiseen laskuun tiedoksi taikka liitteeksi.

Lain kohdissa 2 a §:ssä ja 2 b §:ssä on säädetty, mitä laskussa ja maksukyvyyn mukaan määräytyvän maksun päätöksessä tulee olla. 11 §:n säännös maksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä olisi hyvä mainita jo 2 §:ssä.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu / Avgift av dem som inte är bosatta i Finland

Esityksen mukaan.

14 § Tulojen, korvausten tai saamisten periminen kunnalle tai kuntayhtymälle / Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till kommunen eller samkommunen

Esityksen mukaan.

14 a § Viranomaisten tiedonsaantioikeus / Myndigheternas rätt att få upplysningar

Esityksen mukaan.

15 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

Esityksen mukaan.

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021) Ikraftträdande

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry pitää tärkeänä, että uudistusta edistetään ripeästi.

Vola-Kirsikka-Aho Marita
Tsil ry